

**Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne),
Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative
Folkeparti, Enhedslisten, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre om:**

Forenkling og bedre understøttelse af menighedsrådsarbejdet

Af 21. maj 2025

Indledning

Den danske folkekirke er med sine århundredlange rødder en uadskillelig del af dansk kultur og historie. Folkekirken er samtidig et levende og aktivt samlingspunkt for mennesker i hele Danmark på tværs af geografi, alder, holdninger og alle de andre forskelle, som kendetegner danskerne.

Et meget stort flertal af danskerne er medlemmer af folkekirken. Nogle bruger kirken ofte, andre sjældent. For mange er folkekirken en ramme både om livets store begivenheder og et sted at søge hen, når livet er svært. Det er en værdi, som ikke kan gøres op i penge.

Folkekirken tager vare på den dyrebare kulturarv, som kirker og kirkegårde rummer og er for det, vi kender som det danske. Og folkekirken bidrager dagligt med samvær, sammenhæng og mening til levende og levedygtige lokalsamfund overalt i Danmark. Det har værdi for alle danskere og for det danske samfund.

Forholdet mellem stat og kirke i Danmark er helt specielt og følger af Grundloven. Staten understøtter folkekirken, men ansvaret for kirkens liv og vækst er lagt i hænderne på de lokale menighedsråd. Det giver mulighed for, at forskellige kirkesyn kan rummes og udfoldes inden for folkekirkens mange sogne og menigheder.

Menighedsrådene er helt centrale for netop den særlige rolle, som folkekirken spiller i Danmark.

Lige siden menighedsrådenes oprettelse i begyndelsen af 1900-tallet har de været med til at forme og værne om kirkens lokale liv. Med kirker i hvert eneste sogn i landet sikrer menighedsrådene en dyb lokal forankring og sørger for, at den lokale kirke tilpasser sig de mennesker, som lever og bor i sognet. Den lokale kirke samler gamle og unge i store og små lokalsamfund – ikke kun til gudstjenester, men også gennem et rigt kulturliv med kor, koncerter, debatarrangementer, sorggrupper, frivilligt arbejde m.v. Menighedsrådene fungerer som den centrale drivkraft i alle disse aktiviteter og det kirkelige liv i lokalsamfundet.

Men menighedsrådene bærer også et stort administrativt ansvar som forvaltere af kirkens bygninger, økonomi og personale. For at menighedsrådsmedlemmerne fortsat kan spille den vigtige rolle som centralt omdrejningspunkt for det lokale fællesskab, er det afgørende, at menighedsrådene får de rette forudsætninger for at kunne varetage deres administrative opgaver på en effektiv og meningsfuld måde.

Regeringen og aftalepartierne er derfor enige om en ambitiøs ændring af menighedsrådsloven og anden folkekirkelig lovgivning for at forenkle og styrke arbejdet i menighedsrådene. Forslagene

bygger på et omfattende arbejde fra en styregruppe med bred repræsentation fra folkekirkens parter, som i april 2025 afleverede rapporten *Forenkling og bedre understøttelse af menighedsrådsarbejdet* til kirkeministeren. Forslagene rummer både administrative forenklinger, opgavemæssige justeringer og organisatoriske frisættelsestiltag, der vil sikre, at menighedsrådene får bedre mulighed for at fokusere på kirkens liv og vækst samt det fællesskab, de er en del af.

De 24 anbefalinger fra styregruppen omfatter tre hovedområder, som hver især og tilsammen indeholder ambitiøse tiltag til forenkling og bedre understøttelse af menighedsrådsarbejdet:

- Øget professionalisering af menighedsrådenes personaleledelse og styrket fokus på arbejdsmiljø og samarbejde mellem de to ledelsesstrenger i folkekirken.
- Aflastning af menighedsrådenes forvaltning af fast ejendom og styrkelse af samarbejdet om økonomiforvaltningen i provstiet.
- Styrkelse og forenkling af reglerne om valg og sammensætning af de lokale demokratiske organer: menighedsråd, provstiudvalg og stiftsråd.

Samlet set er der tale om de mest omfattende forandringer på området i mange år, og forslagene kan være med til at skabe en markant forandring af menighedsrådenes daglige arbejde.

Styregruppen understreger, at folkekirkens overordnede opgave som evangelisk-luthersk kirke er at forkynde evangeliet. Aftaleparterne lægger i den forbindelse vægt på, at styregruppens forslag om at tydeliggøre, at menighedsrådene kan sætte liturgiske spørgsmål på dagsordenen, ikke ændrer på, at præsten fortsat vil have varet og ikke vil kunne pålægges at anvende en anden autoriseret liturgi eller andre autoriserede ritualer ved de faste gudstjenester end dem, der hidtil har været anvendt i menigheden.

Det er samtidig vigtigt at understrege, at de foreslåede ændringer ikke kun handler om at lette administrationen, men også om at skabe et fundament for en engageret og fremtidssikret folkekirke. Disse forandringer er derfor ikke blot nødvendige, de er også et udtryk for den ambition, der ligger i at sikre menighedsrådenes fortsatte udvikling og trivsel.

Styregruppen har foreslået, at et lovforslag sendes i bred offentlig høring – herunder i folkekirken – i forsommeren 2025 med henblik på, at et lovforslag kan fremsættes for Folketinget i efteråret 2025. Aftalekredsen tilslutter sig, at der udarbejdes et lovforslag med styregruppens forslag, som skal

sendes i en bred høring i folkekirken inden fremsættelse for Folketinget i begyndelsen af næste folketingssamling. Lovforslaget drøftes i aftalekredsen inden fremsættelse.

Aftaleparterne tilslutter sig, at de 24 konkrete forslag, som er foreslået af styregruppen, indgår i det lovforslag, der sendes til høring, medmindre andet fremgår af denne aftale.

Aftaleparterne er således enige om at supplere styregruppens forslag med følgende:

1. Skærpede krav til udelukkelse af et medlem fra menighedsrådet
2. Begrænsninger i forhold til varetagelse af ansvaret for ejendomme og jorder m.v.
3. Lokal fleksibilitet til fastsættelse af antal valgte menighedsrådsmedlemmer
4. Funktionsperiodens start forbliver uændret

1. Skærpede krav til udelukkelse af et medlem fra menighedsrådet

Styregruppen for forenkling og bedre understøttelse af menighedsrådsrådsarbejdet har foreslået at udvide den eksisterende mulighed i menighedsrådslovens § 15, stk. 5, for udelukkelse af et medlem af menighedsrådet, sådan at der bliver mulighed for udelukkelse i tilfælde, hvor et medlem:

- undlader at følge Arbejdstilsynets påbud,
- varigt og systematisk udviser adfærd, der udgør en belastning for det lokale arbejdsmiljø, fx ved at agere som kontaktperson uden at have dette ansvar, eller
- udviser intimiderende eller krænkende adfærd til møder eller på arbejdspladsen.

Aftaleparterne lægger afgørende vægt på, at medlemskab af et menighedsråd hviler på et demokratisk mandat, som giver meget vide rammer for den valgte varetagelse af sit medlemskab. Fratagelse af medlemskabet bør derfor kun kunne ske helt undtagelsesvist og efter en saglig proces med mægling og grundig behandling i menighedsrådet samt med klagemulighed til såvel biskoppen som kirkeministeren.

Aftaleparterne understreger, at det forhold, at et flertal i menighedsrådet mener, at et medlem ikke arbejder for menighedens liv og vækst, ikke skal kunne begrunde fratagelse af medlemskabet. Tilsvarende gælder tilfælde, hvor flertallet mener, at et medlem modarbejder menighedsrådets virksomhed eller ved uenighed om en sags afgørelse eller irritation over et medlem og dets

holdninger. Det vil således fortsat være fuldt legitimt at være uenige i flertallets beslutninger, ligesom et medlem har fuld ytringsfrihed i forhold til at omtale arbejdet i menighedsrådet.

Aftaleparterne er på den baggrund enige om at skærpe kravene til menighedsrådets beslutning om udelukkelse af et medlem med henvisning til de grunde, som styregruppen foreslår. Beslutningen om fratagelse af medlemskab skal således træffes på to ordinære møder i menighedsrådet og skal kræve, at mindst 2/3 af medlemmerne er til stede, og at beslutningen træffes med kvalificeret flertal på 2/3 blandt de tilstedeværende medlemmer.

Aftaleparterne er også enige om, at det er en forudsætning, at der gennemføres et mæglingsforløb forud for en eventuel beslutning om fratagelse af medlemskab. Det er biskoppen, der beslutter det konkrete mæglingsforløb.

Menighedsrådets afgørelse skal kunne påklages til biskoppen, hvis afgørelse skal kunne påklages til kirkeministeren.

Aftaleparterne finder, at det med disse justeringer sikres, at udelukkelse af et medlem kun kan finde sted i undtagelsesvisse tilfælde, ligesom vigtigheden af dialog og løsning af konflikter med den mindst indgribende metode tydeligt understreges.

2. Begrænsninger i forhold til varetagelse af ansvaret for ejendomme og jorder m.v.

Styregruppen for forenkling og bedre understøttelse af menighedsrådsarbejdet har foreslået, at ansvaret for kirken, kirkegården og sognegården fastholdes hos menighedsrådet, og at de nuværende krav om godkendelse af ændringer på kirkegården ved provstiudvalg og stiftsøvrighed afskaffes. Styregruppen har endvidere foreslået, at provstiudvalget fremover skal bestyre de øvrige ejendomme i sognet, dvs. præsteembedets faste ejendomme.

Aftaleparterne lægger ligesom styregruppen stor vægt på, at menighedsrådene fastholder ansvaret for kirke, kirkegård og sognegård, som udgør centrale omdrejningspunkter for det lokale kirkeliv. Kirken, kirkegården og sognegården danner således både rammen om menighedens gudstjenester og fællesskab og udgør samtidig en værdifuld kulturarv. Kirkegårdene er desuden vigtige grønne åndehuller og mindesteder med plads til ro og refleksion.

Aftaleparterne understreger i den forbindelse, at forenklingen ved at afskaffe de nuværende godkendelseskrav på kirkegårdsområdet ikke ændrer på, at provstiudvalget skal godkende

kirkegårdens vedtægt og føre tilsyn med menighedsrådets bestyrelse af kirkegården. Forenklingen ændrer heller ikke på, at menighedsrådet skal sikre, at der ikke sker forringelser af de kulturværdier, der er knyttet til kirkebygningen og kirkegårde, herunder ved fældning af markante træer.

Menighedsrådet skal således blandt andet overholde de beskyttelsesbestemmelser for kirker og kirkegårde, som fx fremgår af lokalplaner, kirkebyggelinjer og Exner-fredninger, der sikrer indkigget til kirkerne og placering af bebyggelse eller beplantning tæt på kirker og kirkegårde, ligesom et kulturhistorisk museum i relevant omfang skal inddrages, jf. museumsloven.

Aftaleparterne bemærker endvidere, at forslaget om at flytte ansvaret for tjenesteboliger, landbrugsejendomme, jorder m.v. til provstiudvalget er et ambitiøst forslag, som udgør en væsentlig ændring af den nuværende retstilstand med det hovedformål at aflaste menighedsrådene markant.

Aftaleparterne noterer sig i den forbindelse, at forslaget er udarbejdet af en enig styregruppe, der har været sammensat af repræsentanter for folkekirkens væsentligste interessenter og By-, Land- og Kirkeministeriet. Aftaleparterne noterer sig endvidere den gennemførte brugerundersøgelse blandt menighedsrådsmedlemmerne, hvor 7 ud af 10 menighedsrådsmedlemmer har tilkendegivet, at delegation af administrative opgaver og ansvar til andre kirkelige myndigheder – særligt provstiudvalget – vil hjælpe i deres arbejde. Undersøgelsen viser størst interesse for at kunne delegerede opgaver og ansvar for bygningsvedligeholdelse og drift af præsteboligen.

Aftaleparterne noterer sig desuden, at den omfattende undersøgelse af det psykosociale arbejdsmiljø i folkekirken i 2023 bl.a. peger på, at menighedsrådenes ansvar for præsternes tjenesteboliger kan give en uensartet forvaltning af tjenesteboliger, og at der kan være risiko for, at tjenesteboligens vedligeholdelsestand afspejles i et mere eller mindre velfungerende samarbejde. Undersøgelsen peger også på, at der er en risiko for, at spørgsmål om tjenesteboligen kan være med til at forværre eller være kilde til konflikter i samarbejdet mellem præsten og de valgte medlemmer af menighedsrådet.

Aftaleparterne lægger også vægt på, at forslaget om at flytte ansvaret for præsteembedets jorder kan bidrage positivt til folkekirkens grønne omstilling, da provstiudvalget som bestyrer af provstiets samlede jorder har bedre mulighed for at prioritere på tværs i provstiet end det enkelte menighedsråd, ligesom forslaget vil indebære en administrativ forenkling for eksterne samarbejdspartnere. Det vil for eksempel gælde i forhold til de 23 lokale treparter, som kommunerne har nedsat, og som under ledelse af 23 udpegede formands- og sekretariatskommuner skal omsætte Den Grønne Trepert til konkrete forandringer i det danske landskab.

Aftaleparterne er på den baggrund enige om, at bestyrelsen af præsteembedets faste ejendomme som udgangspunkt flyttes til provstiudvalget, sådan som styregruppen foreslår. Aftaleparterne lægger herved vægt på, at en samlet flytning af ansvaret vil give størst mulig kontinuitet og forudsigelighed i varetagelsen af tjenesteboligområdet, som har væsentlig betydning for præstens arbejdsmiljø. Det vil samtidig muliggøre en effektiv tilrettelæggelse af provstiudvalgets opgaver med ejendomme og jorder, herunder opbygning af kompetencer, omlægning af økonomien og langsigtet økonomisk planlægning fx i forhold til grøn omlægning af folkekirkens jorder.

Aftaleparterne er dog enige om, at styregruppens forslag skal suppleres med, at menighedsrådene i et provsti efter nyvalg til menighedsråd kan beslutte, at ansvaret for præsteembedets ejendomme ikke flytter til provstiudvalget, samt at menighedsrådene efter flytning af ansvaret skal have vetoret i forhold til provstiudvalgets dispositioner i visse tilfælde.

Aftaleparterne er således enige om, at budgetsamrådet, som består af repræsentanter for provstiets menighedsråd, og som også i dag kan træffe beslutning om at begrænse provstiudvalgets kompetence i økonomiske spørgsmål, skal kunne beslutte, at ansvaret for præsteembedets ejendomme ikke flytter til provstiudvalget. Budgetsamrådet skal endvidere kunne beslutte, at enkelte menighedsråd kan beholde ansvaret for præsteembedets faste ejendomme i tilfælde, hvor ejendommene i øvrigt flytter til provstiudvalget.

Budgetsamrådets beslutning skal træffes på det første budgetsamråd efter nyvalg til menighedsråd, og aftaleparterne er derfor enige om, at flytningen af ansvaret for præsteembedets faste ejendomme m.v. først skal træde i kraft efter næste menighedsrådsvalg, dvs. fra 1. januar 2029.

Budgetsamrådets beslutning træffes som øvrige beslutninger om at begrænse provstiudvalgets kompetence ved, at det enkelte menighedsråds stemme vægtes i forhold til antallet af valgte medlemmer i rådet, men med almindeligt stemmeflertal i stedet for ved kvalificeret flertal på 2/3.

Hvis der ikke er flertal for at beholde ansvaret hos menighedsrådene, kan ansvaret ikke senere flyttes tilbage. I provstier, hvor ansvaret fortsat er ved menighedsrådet, skal flertallet bekræftes på første budgetsamråd efter nyvalg til menighedsråd.

I provstier, hvor ansvaret er flyttet til provstiudvalget, skal menighedsrådene have vetoret i forhold til provstiudvalgets dispositioner i følgende situationer:

- Ved opførelse af tekniske anlæg på præsteembedets jorder skal menighedsrådet høres, og en eventuel indsigelse fra menighedsrådet skal have vetovirkning. Tekniske anlæg omfatter bl.a. vindmøller og solcelleanlæg.
- Ved salg af en sognegård, der ligger på samme matrikel som en tjenestebolig, skal menighedsrådet høres, og en eventuel indsigelse fra menighedsrådet skal have vetovirkning, medmindre provstiudvalget i forbindelse med salget sikrer, at der findes andre lokaler, der kan anvendes som sognegård.

Aftaleparterne finder, at de foreslåede justeringer vil sikre, at menighedsrådet fortsat har afgørende indflydelse på beslutninger om præsteembedets ejendomme, der kan betyde markante forandringer af betydning for menighedsrådets øvrige aktiviteter og lokale forankring.

3. Lokal fleksibilitet til fastsættelse af antal valgte menighedsrådsmedlemmer

Styregruppen for forenkling og bedre understøttelse af menighedsrådsarbejdet har foreslået, at antallet af valgte medlemmer af menighedsrådet fastsættes til 5-9 medlemmer afhængig af sognets størrelse på nær i de allerstørste sogne, hvor menighedsrådet kan beslutte at være op til 11 medlemmer. Styregruppen foreslår nærmere bestemt, at antallet af valgte medlemmer fastsættes til 5 for sogne med indtil 2.000 folkekirkemedlemmer og stiger med 1 for hver påbegyndt 2.000 folkekirkemedlemmer. I sogne med mere end 10.000 folkekirkemedlemmer foreslås det, at menighedsrådet kan fastsætte antallet af valgte medlemmer til 10 eller 11 i stedet for til 9.

Aftaleparterne er enige i, at ændringen af menighedsrådenes opgaveportefølje sammenholdt med styregruppens forslag om større fleksibilitet i den interne organisering af menighedsrådsarbejdet betyder, at antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer kan sættes ned med henblik på, at menighedsrådet har en størrelse, hvor de valgte medlemmer sammen med præsten, kan udgøre et velfungerende arbejdsfællesskab.

Aftaleparterne bakker på den baggrund op om styregruppens oplæg til, at antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer kan variere mellem 5 og 11 afhængig af sognets størrelse. Aftaleparterne finder dog, at styregruppens forslag med fordel kan justeres, så der gives en vis lokal fleksibilitet til at fastsætte menighedsrådets størrelse, uanset sognets størrelse.

Aftaleparterne er nærmere bestemt enige om at justere styregruppens forslag, så antallet af valgte medlemmer i menighedsrådet som udgangspunkt skal være mellem 5 og 10 medlemmer ved, at

antallet af valgte medlemmer fastsættes til 5 i sogne med indtil 2.000 folkekirkemedlemmer og stiger med 1 for hver påbegyndt 2.000 folkekirkemedlemmer.

For at give en vis lokal fleksibilitet til at fastsætte menighedsrådets størrelse er aftaleparterne desuden enige om, at menighedsrådet lokalt skal kunne beslutte at hæve antallet af medlemmer med yderligere 1 i forhold til det medlemstal, antallet af folkekirkemedlemmer berettiger til.

Beslutningen om antallet af valgte medlemmer, herunder beslutningen om eventuelt at hæve antallet med 1, skal træffes så tidligt i valgåret, at den kan offentliggøres samtidig med indkaldelsen til orienteringsmødet, dvs. i praksis senest 1. april.

4. Funktionsperiodens start forbliver uændret

Aftaleparterne finder ikke, at praktiske hensyn til funktionsperiodens start skal vægtes tungere end den symbolske og traditionsrige betydning, det har, at funktionsperioden følger kirkeårets start.

Aftaleparterne er derfor enige om ikke at følge styregruppens anbefaling om at ændre funktionsperiodens start til 1. januar, men derimod at fastholde, at funktionsperioden begynder ved kirkeårets start, dvs. 1. søndag i advent.

Aftalens karakter

Aftalen har karakter af en stemmeaftale. Aftalepartierne forpligter sig til at stemme for regeringens lovforslag om ændring af lov om menighedsråd, lov om folkekirkens økonomi, lov om folkekirkens kirkebygninger, lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. og lov om valg til menighedsråd (Forenkling og bedre understøttelse af menighedsrådsarbejdet), som fremsættes i Folketingssamlingen 2025/26.